

פרשת כי תשא

שמות פרק-לב

{טו} וַיִּפֹּן וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן-הָהָר וּשְׁנֵי לַחַת
הָעֵדוּת בְּיָדוֹ לַחַת כְּתָבִים מִשְׁנֵי
עֲבָרֵיהֶם מִזֵּה וּמִזֵּה יָהֵם כְּתָבִים:
רש"י

משני עבריהם. היו האותיות נקראות, ומעשה נסים
היה:

דעת זקנים

לחת. חסר כתיב לומר ששניהם שוות. ושנים כנגד שמים וארץ, וכנגד
חתן וכלה, וכנגד שני שושבינין, חמשה דברות על לוח זה וחמשה על לוח
זה כנגד חמשה חומשי תורה, ושניהם עשרה כנגד עשרה מאמרות שבהן
נברא העולם:

{טז} וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הַמָּה
וְהַמְּכָתָב מִכְּתָב אֱלֹהִים הוּא חָרוּת עַל-
הַלְּחָת:
רש"י

מעשה אלהים המה. כמשמעו, הוא בכבודו עשאן.
דבר אחר, כאדם האומר לחברו כל עסקיו של פלוני
במלאכה פלונית, כך כל שעשועיו של הקב"ה בתורה:
חרות. לשון חרת וחרט אחד הוא, שניהם לשון חיקוק,
אנטליי"ר בלע"ז:

הרמב"ן

והלחות מעשה אלהים המה. הזכירו בכאן לספר במעלתן, לומר כי לא נמנע משה בכל זה מלשבר אותם, כי חרה לו בראותו המעשה הרע ההוא, ולא יכול להתאפק. או כענין שהזכירו רבותינו שפרח הכתב עתה בכואו בגבול העגל במקום הטומאה והחטא:

{יז} וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת-קוֹל הָעָם בְּרִעָה
וַיֹּאמֶר אֶל-מֹשֶׁה קוֹל מְלָחָמָה בְּמִתְנָה:

רש"י

ברעה. בהריעו, שהיו מריעים ושמחים וצוחקים:

אבן עזרא

וישמע יהושע. שנשאר בתחתית ההר: ברעה. מגזרת תרועה. כמו אָשָׂא דְעֵי שֶׁהוּא מִן יָדַע. ככה יאמר מן רעה ירע וכמוהו לָמָּה תְרִיעֵי רַע:

בעל הטורים

ברעה. כתיב בה"א בשביל ה' דברים שעשו: אכלו ושתו. ויקומו לצחק. וישתחוו. ויזבחו. ומחולות:

{יח} וַיֹּאמֶר אֵין קוֹל עֲנֹת גְבוּרָה וְאֵין
קוֹל עֲנֹת חֲלוּשָׁה קוֹל עֲנֹת אֲנָכִי שִׁמְעֵ:

רש"י

אין קול ענות גבורה. אין קול הזה נראה קול עניית גבורים הצועקים נצחון, ולא קול חלשים שצועקים וי, או ניסה: קול ענות. קול חרופין וגדופין, המענין את נפש שומען כשנאמרין לו:

אבן עזרא

חלושה. שם כמו גבורה: קול ענות. כמו נגינות וזהו ויקמו לצחק:

בעל הטורים

קול ענות אנכי שומע. בגימ' שנהרג חור ועבדו עבודה זרה: ענות. ב'. קול ענות. יום ענות אדם נפשו. שזה הענות לא נתכפר להם:

תיקוני זוהר

ענויא דשכינתא אף על גב דאיהי בתלת סטרין, בתקיע"ה דאיהי דינא רפיא רפ"ה, ובשברי"ם דאיהו דינא קשיא דג"ש גבורה, לית לה ענויא כענויא דבעלה דאיהו תרוע"ה, שלשל"ת. ורזא דמלה אין קול ענות גבורה דא שברי"ם, ואין קול ענות חלושה דא תקיע"ה, אלא קול ענות אנכי שומע דא תרוע"ה, דסלקא בענויא דא בתר דא כתרועה, ובגין דא אשרי העם יודעי תרועה, אף על גב דשכינתא איהי בענויא מימינא ומשמאלא, לית ענויא כענויא דבעלה, תרוע"ה דאיהי תורה שבעין אנפין, ואיהי תרועה דיליה, ובגין דא אשרי העם יודעי תרועה:

{יט} וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל-הַמִּחְנֶה וַיֵּרָא אֶת-הָעֵגֶל וּמַחֲלֹת וַיַּחֲר-אַף מִנְּשָׁה וַיִּשְׁלַךְ (מידו)
 מִיָּדָיו אֶת-הַלְּחֹת וַיִּשְׁבֵּר אֹתָם תַּחַת הַהָר:
רש"י

וישלך מידו וגו'. אמר, מה פסח שהוא אחד מן המצות, אמרה תורה כל בן נכר לא יאכל בו, התורה כולה כאן, וכל ישראל מומרים ואתננה להם? תחת ההר. לרגלי ההר:

בעל הטורים

וישלח מידו חסר יו"ד, שכפרו בי' דברות וי"פ פסל בתורה וי"פ תועבת ה' במשלי:

אדמו"ר מהר"ש

וירא את העגל כו' וישלך את הלוחות מידו, והלא ידע זאת מקודם בבירור שא"ל הקב"ה סרו מהר כו', ומ"מ ירד מן ההר ושתי הלוחות בידו כו', וכאשר ראה את העגל והמחולות השליך את הלוחות כו', לפי שאינו דומה ראי' לשמיעה:

**{כ} וַיִּקַּח אֶת-הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף
בָּאֵשׁ וַיִּטְחֵן עַד אֲשֶׁר-דָּק וַיִּזֶר עַל-פְּנֵי
הַמַּיִם וַיִּשְׁק אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
רש"י**

ויזר. לשון נפוצ, וכן יזרה על נוהג גפרית, וכן פי חנם
מזרה הרשת, שזורין בה דגן וקטניות: וישק את בני
ישראל. נתכוין לבדקם כסוטות כי הזונה אחר עכו"ם הוא כאשה
המזנה תחת בעלה, שלש מיתות נדונו שם, אם יש עדים והתראה
– בסייף, כמשפט אנשי עיר הנדחת שהן מרובין שמיתתן בסייף
ולא בסקילה כיחיד העובד, עדים בלא התראה – במגפה, שנאמר
ויגוף ה' את העם, לא עדים ולא התראה – בהדרוקן, שבדקום
המים וצבו בטניהם:

זוהר

תא חזי, בההיא שעתא דתבר משה הלוחות, דכתיב וישבר אותם
תחת ההר, צף אוקיינוס מאתריה וסליק לשטפא עלמא. חמא משה
דאוקיינוס סליק לגבייהו והוה בעי לשטפא עלמא, מיד ויקח את העגל
אשר עשו וישרוף באש וגו' ויזר על פני המים. קם משה על מי
אוקיינוס ואמר מיא מיא מה אתון בעאן, אמרו וכי אתקיים עלמא אלא
באורייתא דלוחות דשקרו בה ישראל ועבדו עגלא דדהבא. מיד אמר לון,
הא כל מה דעבדו בחובא דעגלא הא מסיר לכון, ולא די כל אינון אלפין
דנפלו מנייהו, מיד ויזר על פני המים, לא הוו משתככי מיא עד דנטיל מיא
מנייהו ואשקי לון, מיד אשתקע אוקיינוס באתריה: